

УДК 351.82:332.14

**М. Куйбіда,
К. Черніщина**

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Досліджено основні проблеми системи державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України та диференціацію регіонів за рівнями основних економічних показників.

Ключові слова: регіон, державна регіональна політика, регіональна соціально-економічна політика.

Найважливішим завданням розвитку українського суспільства є підвищення якості управління соціально-економічним розвитком держави і регіонів. Необхідність удосконалення державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів обумовлена неефективним використанням спрямованих на розвиток фінансових та матеріальних ресурсів, неспроможністю більшості регіонів самостійно вирішувати свої соціально-економічні проблеми, обмеженістю повноважень регіональних органів влади щодо регулювання процесів раціонального використання ресурсів та створення умов для підвищення якості життя населення.

Результати пошуку ефективних методів державного регулювання регіонального розвитку викладені в працях вітчизняних науковців: О. Амоши, В. Бодрова, В. Гейця, С. Дзюбик, Е. Лібанової, Ю. Наврузова, С. Мельник, Л. Швайка та інші. Але необхідно визнати, що в Україні поки ще не розроблені методологічні основи формування концепції соціально-економічного розвитку регіону, не визначені технології вибору стратегій і пріоритетів розвитку, методи оцінювання ефективності досягнення цілей та інструменти їх реалізації.

На сьогодні в Україні у процесі економічного зростання спостерігається посилення диференціації регіонів за рівнями основних економічних показників. Нерівномірність регіонального розвитку і висока диференціація умов і рівня життя мешканців території підсилюють соціальну напругу, стримують динаміку соціально-економічного зростання країни, ускладнюють міжнародне співробітництво, зокрема і в рамках європейських структур. За цих умов необхідна реалізація вираженої державної регіональної політики. Така політика повинна виходити із основних принципів європейського регіоналізму, базових довготермінових цілей, і забезпечувати соціально-економічне зростання регіонів, подолання основних міжрегіональних асиметрій, сприяти впровадженню норм та державних стандартів рівня та умов життя для всіх громадян України.

Насамперед зауважимо, що термін “регіон” практично не вживається у нормативно-правових актах, хоча ст. 132 Конституції України визначено, що однією із засад, на яких ґрунтується територіальний устрій України, є збалансованість соціально-економічного розвитку регіонів. Не зважаючи на те, що опосередковано окремі аспекти державного впливу на регіони регулюються конституційними нормами, що стосуються системи місцевих органів виконавчої влади (ст. 118, 119 розділу VI), територіального устрою України (розділ IX), Автономної Республіки Крим (розділ X), основ місцевого самоврядування (розділ XI), дотепер залишається

відкритим питання про співвідношення значень конституційних понять “регіон”, “область”, “адміністративно-територіальна одиниця”. Частина друга ст. 133 Конституції України містить вичерпний перелік адміністративно-територіальних одиниць субнаціонального рівня, що входять до складу України: 24 області, Автономна Республіка Крим, два міста республіканського підпорядкування: Київ та Севастополь [1].

Загальне визначення регіону переважно наводять довідкові та енциклопедичні видання, що мають універсальне спрямування. Так, “Великий тлумачний словник сучасної української” мови пропонує таке визначення цієї дефініції: “Регіон – певна територіальна одиниця (район, область, зона), що вирізняється з-поміж інших таких же одиниць специфічними рисами (географічними, геологічними, етнографічними, економічними тощо)” [2].

При дослідженні сутності “регіону” вчені-економісти акцентують увагу на тих чи інших економічних ознаках. Так, Ф. Кожурін вказує, регіон потрібно називати певну частину народногосподарського комплексу країни, що відрізняється географічними умовами і природно-ресурсною спеціалізацією. М. Некрасов також розглядає регіон із соціально-економічного боку. За цього автор ігнорує зв’язок із адміністративно-територіальним устроєм. Регіон він називає велику територію держави з більш-менш однорідними природними умовами, і переважно характерною спрямованістю виробничих сил на основі поєднання комплексу природних ресурсів зі сформованою і перспективною соціальною інфраструктурою.

Регіон – це територія, що за сукупністю своїх елементів відрізняється від інших територій та характеризується єдністю, взаємопов’язаністю складових і цілісністю. Найважливіша характеристика регіону – його цілісність. Регіон представляє триєдність середовищ: природного, матеріального (створеного людиною) та соціального.

В систематизованій формі критерії регіоналізації країни подають здебільшого в такому варіанті:

- загальні риси (площа, склад населення, історія розвитку);
- особливості географічного положення;
- природні умови та ресурси;
- населення (чисельність, розміщення, структура, демографічна ситуація, трудові ресурси);
- характеристика господарства (промисловість, сільське господарство, інфраструктура);
- внутрішні відмінності;
- місце в світі (міждержавні та внутрішні зв’язки, участь у міжнародній інтеграції та політиці, частка у світовому господарстві);
- перспективи та проблеми розвитку.

Різні території України мають свої особливості й відмінності як щодо економічного розвитку, так і в соціальному, історичному, мовному та ментальному аспектах. Саме брак власної регіональної політики в минулі роки призвів до значних диспропорцій у регіональній структурі економіки держави, нагромадження економічних та соціальних проблем. Серед них: недосконалість галузевої структури більшості регіональних господарських комплексів, їх низька економічна ефективність; значні відмінності соціально-економічного розвитку регіонів та істотне відставання деяких регіонів від чинних нормативів розвитку соціальної та виробничої інфраструктури (особливо це стосується сільської місцевості);

нерациональне використання місцевих природних і трудових ресурсів; надмірне забруднення довкілля в багатьох містах і районах; відставання комплексного розвитку міст і сіл; незадовільна реалізація можливостей регіонів щодо міжнародної інтеграції України, спільного підприємництва в галузі туризму та рекреації, залучення до країни іноземних інвестицій тощо.

Наявні проблеми спричинили диспропорцію в економічному і соціальному розвитку регіонів, а відмінності у можливостях пристосування регіонів з різною структурою економіки до ринкових умов – їх поглибили. Для вирішення цих проблем виникає необхідність: створити умови для оптимальної економічної самостійності регіонів – вжити організаційні, правові та економічні заходи для забезпечення ефективного державного регулювання процесів регіонального розвитку країни та координації міжрегіональних зв'язків, тобто опрацювати засади продуманої державної регіональної політики. Шляхи реалізації державної регіональної політики викладені в законах України, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів, Верховної Ради України. В них визначена головна мета державної регіональної політики – “створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, підвищення рівня життя населення, забезпечення додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина, незалежно від місця проживання, а також поглиблення процесів ринкової трансформації на основі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів, підвищення дійовості управлінських рішень, удосконалення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Державна регіональна політика є складовою частиною національної стратегії соціально-економічного розвитку України, тісно пов'язаною із здійсненням адміністративної реформи та впорядкуванням адміністративно-територіального устрою, і реалізується шляхом здійснення органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування системи заходів для забезпечення ефективного комплексного управління економічним та соціальним розвитком України та її регіонів – Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя” [3].

Державна регіональна економічна політика – це сукупність організаційно-правових та економічних заходів, які здійснюються державою у сфері регіонального розвитку країни, відповідно до її поточних і стратегічних цілей.

Ці заходи спрямовуються на стимулювання ефективного розвитку продуктивних сил регіонів, раціонального використання ресурсів, створення нормальних умов життєдіяльності населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства.

Так, врахувавши наявний природно-ресурсний і науково-виробничий потенціал регіону Севастополь, були прийняті на державному рівні такі документи: Указ Президента України “Про додаткові заходи щодо соціально-економічного розвитку міста Севастополя” № 1204/2008, Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Програми сталого соціально-економічного, екологічного і культурного розвитку м. Севастополя на період до 2015 року” № 1017 від 27.07.2006 р., розпорядження Кабінету Міністрів України “Про підготовку та відзначення 225-річчя заснування міста-героя Севастополя” № 257-р від 08.05.2007 р. та “Про затвердження плану додаткових заходів із соціально-економічного розвитку м. Севастополя” № 610-р від 03.06.2009 р., що значно покращило соціально-економічний, екологічний і культурний розвиток Севастополя (табл. 1).

Таблиця 1

**Перелік об'єктів, що фінансуються в 2008 р. за рахунок субвенції
з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток
(згідно з додатком до Постанови Кабінету Міністрів України
№ 531 від 04.06.2008 р.)**

Найменування об'єкта та його місцезнаходження	Рік початку і закінчення будівництва	Проектна потужність, відповідних одиниць	Обсяг фінансування за рахунок субвенції, тис. грн
Будівництво та реконструкція об'єктів соціальної сфери			
Школа-колегіум, м. Севастополь – будівництво	2008 – 2010	720 учнівських місць	5000
Будівництво газопроводів і газифікація населених пунктів			
Газопроводи високого тиску (1,2 Мпа) від ГРС-3 до ГГРП на Північній стороні, середнього тиску від ГГРП до ГГРП-6А з переходом Севастопольської бухти та зазначених ГГРП, м. Севастополь – будівництво	2006 – 2009	14,5 кілометра	4927,2
Усього			9927,2

Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів – це сукупність організаційно-правових та економічних заходів, які здійснюються державою у сфері регіонального розвитку країни відповідно до її поточних і стратегічних цілей.

Ці заходи спрямовуються на стимулювання ефективного розвитку продуктивних сил регіонів, раціонального використання ресурсів, створення нормальних умов життєдіяльності населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства.

Об'єктами регіональної соціально-економічної політики є територіальні утворення, в межах яких здійснюється державне управління та місцеве самоврядування. Склад цих об'єктів визначається адміністративно-територіальним устроєм та економічним районуванням України, з підприємствами всіх форм власності, що розташовані на цій території.

Для забезпечення ефективного формування регіональної політики в сфері будівництва, архітектури і містобудування 1 березня 2007 р. Постановою Кабінету Міністрів № 323 було створено Міністерство регіонального розвитку і будівництва.

Суб'єктами є органи державної влади, обласні, районні, міські державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, територіальні громади, які в межах своєї компетенції вирішують проблеми соціально-економічного розвитку регіонів, забезпечують реалізацію законів України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів і Верховної Ради України, рішень відповідних представницьких органів регіонального самоврядування.

Для вдосконалення роботи зазначених органів влади, необхідно внести зміни до деяких законів України, а саме: “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про

місцеві державні адміністрації”, зокрема для міста Севастополь прийняти Закон України “Про місто-герой Севастополь”.

Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів включає адміністративно-правове, економічне та специфічно-територіальне регулювання.

Адміністративно-правове регулювання включає розробку регіональних програм на середньо- та короткотерміновий періоди (до 5 років). Програми спрямовано на вирішення проблем поточної збалансованості, стабілізації економіки, подолання спаду виробництва, фінансового оздоровлення. Для забезпечення стратегічних перетворень в економіці регіону та позитивних змін у соціально-економічній ситуації можуть складатися так звані структурні програми на довго- та середньотермінову перспективу (5 – 10 років). Також розробляється комплексний прогноз економічного і соціального розвитку України (на 10 – 15 років).

На сьогодні в кожному регіоні розробляються регіональні програми, метою яких є визначення довготермінових цілей розвитку, параметрів прогнозних змін. Такі програми не обмежуються лише визначенням перспективних напрямів розвитку регіонів. Вони передбачають конкретні дії регіональної влади в розрізі пріоритетних для регіонів сфер економічної діяльності з метою досягнення бажаних прогнозних орієнтирів.

Севастопольською міською радою станом на 1 листопада 2009 р. затверджено 22 міські програми, які забезпечують життєдіяльність міста. Серед них: Питна вода м. Севастополь на 2007 – 2020 рр., Програма зайнятості населення міста Севастополь на 2008 – 2009 рр., Програма економічного і соціального розвитку м. Севастополя та інші (табл. 2).

Таблиця 2

План фінансування Програми економічного і соціального розвитку м. Севастополя 2007 – 2009 рр. по напрямках і за рахунок бюджету міста

Програми, об'єкти і напрями	План фінансування на 2007 р., т. грн	План фінансування на 2008 р., т. грн	План фінансування на 2009 р., т. грн
Розвиток регіону і житлово-комунальна політика (інвестиції в ремонт і розвиток інженерних комунікацій, придбання комунального транспорту, ремонт і будівництво шляхів, ремонт і реконструкція житлового фонду, будівель і майна комунальної власності, благоустрій, розвиток економіки міста)	58 707,5	261 086,3	134 312,3
Соціальна політика і гуманітарна сфера (соціальний захист, охорона здоров'я, освіта, культура, фізкультура і спорт, сім'я і молодь)	14 715,3	22 866,9	47 311,6
Екологічні заходи і запобігання надзвичайних ситуацій (екологічні заходи, запобігання надзвичайним ситуаціям)	4 462,4	2 611,0	6 927,6
Інші	132 887,0	46 863,0	310,0
Загалом	210 772,2	333 427,2	188 861,5

На державному рівні основними економічними механізмами регулювання регіонального розвитку є: бюджетне вирівнювання, загальнодержавні субвенції та програми соціально-економічного розвитку окремого регіону чи території. Пасивність держави у проведенні бюджетної децентралізації можна пояснити як відсутністю досвіду проведення відповідних реформ, так і необхідністю концентрації на загальнодержавному рівні значного обсягу коштів для регулювання процесу макроекономічних реформ.

За оперативними даними Державного казначейства України, за 2008 р. до місцевих бюджетів надійшло 127907,5 млн грн. До дохідної частини загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло 59878,8 млн грн. За 2008 р. із державного бюджету до місцевих бюджетів перераховано трансфертів на суму понад 59,2 млрд грн, або 93,2% річного розпису, зокрема трансфертів із загального фонду – 55,1 млрд грн, або 97,8% річного розпису, трансфертів із спеціального фонду – 4,1 млрд грн, або 57,5% річного розпису.

В 2008 році було виділено на розвиток сільських територій 602,05 млн. грн. субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток. У 2008 р. більше 330 млн грн субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів було скеровано у сільські території. Із них 125 млн грн освоєно на будівництві нових шкіл. Побудовано 25 нових шкіл за сучасними проектами та будівельними технологіями.

Складні бюджетні процеси вимагають постійного чіткого управління та контролю з боку держави та органів місцевого самоврядування. Серед порушень, що призводять до втрат бюджетних ресурсів, найбільшими за обсягами залишаються незаконні й нецільові витрати бюджетних коштів. Система бюджетного контролю в Україні, основною метою якої є виявлення порушників та їх покарання, є надто централізованою. Проведення перевірок здійснюється за основною ознакою – недовіра до посадових осіб організацій, установ та підприємств, що перевіряються. Але збільшення кількості перевірок місцевих бюджетів не призводить до істотного покращення фінансово-бюджетної дисципліни. Без кардинальних змін у політиці держави щодо організації системи бюджетного контролю в Україні неможливо досягти рівня фінансово-бюджетної дисципліни розвинених європейських країн. Необхідною є розробка та впровадження цілеспрямованої системи державних механізмів та заходів впливу на фінансове зміцнення регіонів.

Першочерговими завданнями для вирішення нагальних проблемних питань соціально-економічного розвитку регіонів є:

- запровадження у державному бюджеті спеціальної бюджетної програми підтримки регіонального розвитку, відповідно до загальнодержавних пріоритетів;
- застосування та удосконалення договірних принципів відносин між Кабінетом Міністрів України та органами місцевого самоврядування щодо питань регіонального розвитку (укладення угод між визначеним урядом центральним органом виконавчої влади і обласними радами) та здійснення на їх основі спільних заходів із стимулювання розвитку регіону.

Один із важливих показників для оцінювання економічного стану регіонів при визначенні потенціалу їх розвитку є валовий регіональний продукт (далі – ВРП). Згідно із інформацією Державного комітету статистики України, у 2006 р., порівняно з відповідним періодом 2005 р., приріст ВРП становив 7,3%. Зростання відбулось в усіх регіонах (від 2,5% в Івано-Франківській області до 16,3% у м. Севастополь). У 2007 р. при зростанні ВРП по Україні на 7,9% найбільше

зростання відбулось у м. Києві – на 19,7%, Волинській області – на 12,1%, а в Кіровоградській і Миколаївській областях ріст ВРП не досяг 100% і становив, відповідно, 97,9% та 99,5%. Факторами, які зумовлювали диференціацію темпів зростання, були: вплив зовнішньоекономічної ситуації; активізація раніше незадіяних потужностей в одних регіонах і банкрутство підприємств в інших; активізація використання переваг географічного розташування для окремих прикордонних регіонів.

Найбільшу частку у внутрішньому регіональному продукті держави в 2006 р. становили: м. Київ (17,5%), Донецька і Дніпропетровська області (13,2% і 9,6%).

Майже 30,0% ВРП держави припадає на промисловість, тому важливою характеристикою функціонування народного господарства України загалом є темпи зростання обсягів продукції промисловості в регіональному вимірі. Аналіз динаміки показника ВРП свідчить про певне посилення ролі високоіндустріалізованих регіонів та столиці у процесі формування загальнодержавного значення. Найбільший внесок у промислове виробництво держави зроблений Донецькою (20,5%), Дніпропетровською (16,5%) та Луганською (8,7%) областями.

Загалом, із 27 регіонів лише для шести (м. Київ, Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Одеська та Полтавська області) обсяги ВРП на одну особу вищі за середні по Україні, і саме на ці регіони припадає понад 50% ВРП України.

Концентрація економічного потенціалу в окремих регіонах істотно впливає на рівень і динаміку розвитку країни. Так, зниження виробництва промислової продукції у Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській та Полтавській областях може суттєво позначитись на скороченні темпів зростання промислового виробництва загалом по Україні.

Регіони України відрізняються також і можливостями щодо залучення прямих іноземних інвестицій. Так, зарубіжні інвестори надають перевагу регіонам урбанізованим, з розвинутою інфраструктурою, з наявністю кваліфікованих трудових ресурсів і легким доступом до ресурсів, офісних та виробничих приміщень. Станом на грудень 2007 р. основна частина прямих зарубіжних інвестицій припадала на м. Київ (32,1%), Дніпропетровську (9,9%) та Київську (4,3%) області, тоді як частка третини регіонів (Вінницька, Житомирська, Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька області та м. Севастополь) не перевищує для кожного з них 1% загального обсягу нагромаджених у країні іноземних інвестицій. Найменш привабливими для іноземних інвесторів були регіони з невисоким рівнем розвитку промислової, фінансової та соціальної інфраструктури. У 2007 р. такими регіонами були Кіровоградська, Тернопільська та Чернівецька області (на них припало лише по 0,1% усіх іноземних інвестицій).

Ступінь впливу динаміки економічного зростання та інвестиційних процесів на рівень життя населення регіонів відображають величина середньомісячної заробітної плати (далі – СЗП) і рівень зареєстрованого безробіття. Протягом 2006 – 2008 рр. найвищі значення СЗП були в м. Києві, Дніпропетровській, Донецькій та Київській областях, а найнижчі значення характерні для Вінницької, Волинської, Тернопільської та Чернівецької областей.

У 2008 р. при рівні зареєстрованого безробіття в Україні 2,3%, у м. Києві, Дніпропетровській, Донецькій та Київській областях цей показник склав відповідно 0,3%, 1,6%, 1,3%, 1,9% а в Вінницькій, Волинській, Тернопільській та

Чернігівській областях, відповідно: 3,3%, 2,6%, 4,34%, 3,2%, що суттєво вище, ніж по Україні.

В умовах обмеженості бюджетних та інших фінансових ресурсів у країні внутрішній потенціал територій є головним ресурсом їх розвитку [4]. Тому державне регулювання зазначеної сфери обов'язково враховує ресурсний потенціал регіонів, а забезпечення ефективного використання і подальшого нарощення його має стати одним із головних пріоритетів діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і територіальних громад.

Для цього необхідно розробити стратегію зміцнення ресурсного потенціалу регіонів та підвищення їх конкурентоспроможності, яка повинна передбачати:

- здійснення структурних зрушень у господарському комплексі регіонів на основі запровадження інвестиційно-інноваційної моделі з урахуванням особливостей їх потенціалу;

- подальший розвиток підприємництва, насамперед малого та середнього, посилення його конкурентоспроможності на основі застосування кластерних моделей, вертикальної та горизонтальної інтеграції, зокрема між регіонами;

- поглиблення економічної інтеграції регіонів на основі максимально ефективного використання їх конкурентних переваг;

- сприяння всебічному розвитку людського капіталу на основі стабілізації та поліпшення демографічної ситуації, досягнення продуктивної зайнятості населення, розвитку соціальної інфраструктури;

- розбудову та модернізацію інфраструктури регіонального розвитку для підвищення інвестиційної привабливості регіонів, поліпшення умов запровадження передових інноваційних технологій;

- вдосконалення системи охорони довкілля та використання природних ресурсів, механізмів та інструментів вироблення і реалізації на регіональному рівні екологічної політики.

Головними пріоритетами діяльності центральних і місцевих органів влади щодо розвитку виробничо-економічного потенціалу регіонів мають бути реструктуризація і підвищення конкурентоспроможності господарських комплексів та окремих великих підприємств, розширення їх галузевої спеціалізації, екологізація виробництва, розбудова виробничої, транспортної і ринкової інфраструктур, сприяння розвитку підприємництва, реалізація інноваційної політики, забезпечення ефективного управління комунальною власністю, земельними та іншими ресурсами.

На підставі викладеного можна визначити основні недоліки в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України:

- необ'єктивність, відомча упередженість службової документації, що подається для прийняття рішень; міжвідомчі конфлікти, спричинені галузевими підходами до регулювання;

- монополні управлінські претензії органів влади на регулювання у підвідомчій сфері;

- домінування командно-адміністративних підходів до управління; зміна правил на ринку для збереження або створення монопольного становища суб'єктів підприємництва, нав'язування їм численних платних адміністративних послуг;

- відірваність теорії від практики; не розробленість стратегічних засад і нечітке бачення майбутніх цілей;

– нерозвиненість структурно-функціонального методу і неврахування закономірностей розвитку та функціонування будь-яких систем, що породжує фрагментарність регуляторних заходів;

– недостатня сформованість мережі науково-дослідних, аналітичних та громадських організацій, що можуть надавати професійні послуги з наукового забезпечення, консалтингу й управлінського менеджменту у сфері державного регулювання.

В Україні необхідна цілеспрямована політика щодо зменшення територіальних розбіжностей розподілу економічних і соціальних ресурсів між регіонами України. Основними напрямками такої політики повинні стати:

1. Удосконалення нормативно-правових положень, які регулюють економічний і соціальний розвиток регіонів України. Чітке закріплення на законодавчому рівні принципів, шляхів і механізмів регіонального розвитку відповідно до реалій сучасного соціально-економічного функціонування регіонів.

2. Поступовий перехід від практики перерозподілу ресурсів між регіонами до стимулювання ефективного використання внутрішніх матеріальних, трудових і фінансових ресурсів забезпечив пропорціональний розподіл ресурсів. Вживання заходів для стимулювання економічного зростання менш розвинених регіонів на основі активізації використання внутрішніх чинників конкурентоспроможності. Зокрема, для західних і південних регіонів такими ресурсами є туристично-рекреаційні, для прикордонних – розвиток транскордонного співробітництва, північних – деревообробна промисловість, для Миколаївської – суднобудування, для Севастополя – розвиток портового господарства.

3. Застосування диференційованого підходу, а саме: для визначення рівня державної підтримки регіонам України щодо економічно розвинених регіонів ступінь впливу держави повинен бути мінімальним, тоді, як стосовно найменш розвинених – застосовувалися спеціальні державні програми регіонального вирівнювання. Державна підтримка має передбачати систему трансфертів для менш розвинених регіонів, зростання видатків центрального й місцевого бюджетів на підтримку реалізації пріоритетних регіональних програм розвитку (як для галузей, так і для конкретних підприємств).

4. Посилення ролі Міністерства регіонального розвитку і будівництва в питаннях формування і реалізації регіональної політики.

Література

1. Конституція України [Текст] : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, із змінами, внесеними Законом України № 2222-IV від 08.12.2004 р. — К. : Просвіта, 2006. — 123 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2003. — С. 1020.

3. Регіональна політика та механізми її реалізації [Текст] / за ред. акад. НАНУ М. І. Долішного. — К. : Наукова думка, 2003. — 503 с.

4. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. посіб. / С. М. Чистов, А. С. Никифоров [та ін.]. — К. : КНЕУ, 2000. — С. 240—255.

M. Kuybida
K. Chernitsyna

**STATE REGULATION
OF REGIONAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT**

Basic problems of state regulation system of regional socio-economical development in Ukraine and regional differentiation according to the levels of basic economical indicators are researched.

Key words: region, state regulation policy, regional socio-economic policy.